

KUOPIO

Hyvän elämän pääkaupunki 2030
Suunnitelma
Kuopion kaupungin asukastoiminnasta

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

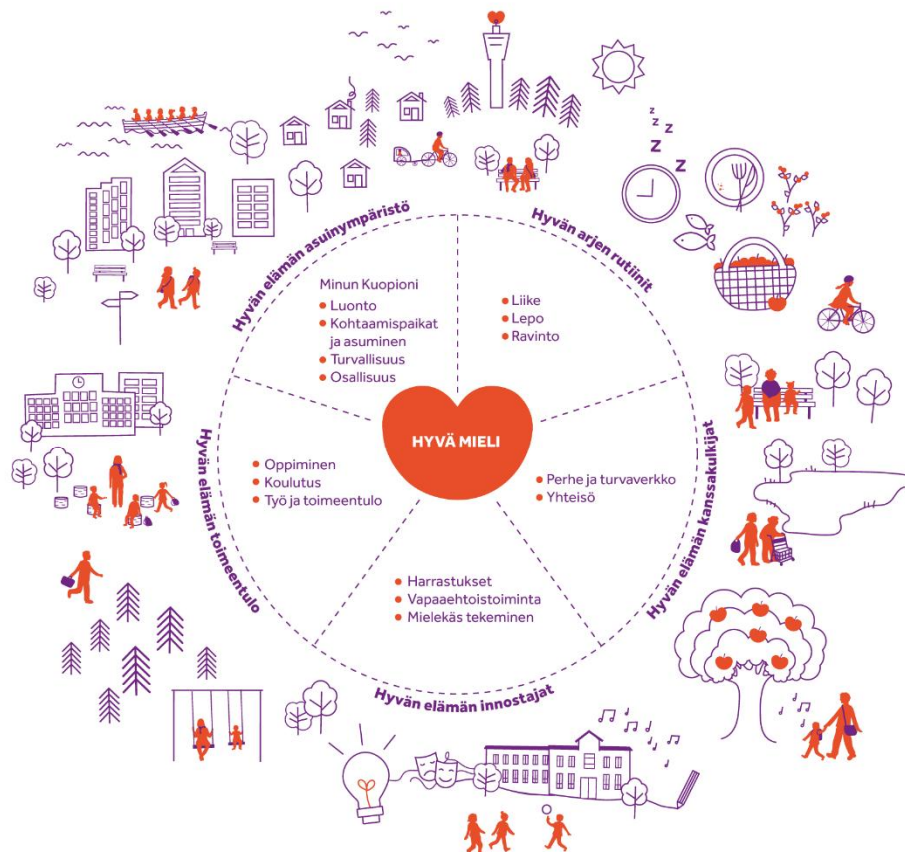
Julkinen

Kuopio - Hyvän elämän pääkaupunki 2030

Kuopion kaupungin asukastoiminnan malli

Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämistä ja asukastoimintaa ohjaa Kuopion kaupungin strategia ja erityisesti sen Hyvinvoiva Kuopio 2030 -toimeenpano-ohjelma. Hyvinvoiva Kuopio -ohjelman keskiössä ovat terveyttä ja hyvinvointia vahvistavat ja suojaavat hyvän elämän elementit; hyvän arjen rutiinit, hyvän elämän kansakulkijat, hyvän elämän innostajat, hyvän elämän työ- ja toimeentulo sekä hyvän elämän asuinympäristö (Kuva 1).

Kuopion asukastoiminta tuottaa palveluja asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi – Kuopion kaupungin Hyvän elämän pääkaupunki 2030 -vision mukaisesti.

KUVIO 1 Hyvinvoiva Kuopio 2030 – Hyvän elämän elementit

1. Kuopion kaupungin asukastoiminnan tavoitteet

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

Asukastoiminta on asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistävää, hyvää arkea tukevaa toimintaa, joka kannustaa yhdessä tekemiseen, omaehtoisuuteen ja aktiivisuuteen. Asukastoiminta tarjoaa mahdollisuuksia mielekkääseen matalan kynnyksen tekemiseen, osallisuuteen, oppimiseen ja kohtaamiseen. Toiminnalla pyritään vahvistamaan yksilön autonomian, kyvykkyyden ja yhteenkuuluvuuden tarpeiden toteutumista. Näiden tarpeiden toteutuminen on yhteydessä motivaatioon ja koettuun hyvinvointiin sekä hyvinvointia edistävien elintapojen toteutumiseen.

Asukastoiminnalla tavoitellaan toimintaan osallistuvien asukkaiden koetun hyvinvoinnin lisääntymistä ja pitkällä tähtäimellä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden kohenemistä tuloksena Kuopion kaupungin tavoitteellisesta hyvinvoinnin edistämisestä ja hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisystä. Asukastoiminta on yksi osa tätä tavoitteellista toimintaa.

Asukastoimintaan voidaan käyttää kaupungin julkisia tiloja, mm. kirjastoja, nuorisotiloja, kouluja, puistoja, monipuolisesti lisäten resurssiviisaasti niiden käyttöasetta. Asukastoimintaa järjestäville tahoille tarjoutuu hyvät mahdollisuudet tavoittaa eri kohderyhmiin kuuluvia asukkaita ja järjestää asukkaiden hyvinvointia edistävää toimintaa yhteistyössä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa. Asukastoiminta tukee asukkaiden kiinnittymistä yhteisöön ja yhteiskuntaan ja edistää demokratiaa ja vuoropuhelua. Sitran julkaiseman Kansanvallan peruskorjaus -työpaperin (2018) mukaan kirjastot nähdään luontevina paikkoina edistää kohtaamisia sekä nostaa kirjastojen merkitystä demokratian ja yhteiskunnallisen keskustelun edistäjinä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Sitralla on käynnissä Kirjastot kansanvallan foorumeina –kokeilu, joiden tavoitteena on mm. testata erilaisia vuorovaikutuksen muotoja ja parantaa kansalaisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Kokeilut sopivat myös vastikään uudistetun kirjastolain henkeen. Lain tavoitteita ovat mm. aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistäminen. Lisäksi laissa yleisen kirjaston tehtäviksi mainitaan muiden tehtävien ohella yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen.

Kaupungin julkisten tilojen monikäyttö tukee Resurssiviisas Kuopio 2030 -ohjelman tavoitteita ja parantaa myös asukastoiminnan turvallisuutta ja sujuvuutta. Uudistuva Kuopio -ohjelman mukaisesti asukastoimintaa tukemaan kehitetään uusia digitaalisia palveluja, jotka mahdollistavat palvelujen paremman saavutettavuuden sekä asukkaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistumiseen asuinpaikasta riippumatta. Virtuaalisten palvelujen myötä asukastoimintaan voi osallistua myös kotoa.

Asukastoiminta on tavoitteellista ja koordinoitua. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Toteutusta ja kehittämistä ohjaa Kuopion kaupungin hyvinvointikertomus, jossa tarkastellaan vuosittain hyvinvoinnin tilaa, hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä sekä tavoitteita kaupunginvaltuuston asettamien hyvinvointitavoitteiden mukaisesti. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain.

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

2. Asukastoiminnan periaatteet

Osallistuminen tilaisuuksiin / tapahtumiin

Lupa tulla ja olla, yhdessä ja yksin.
Osallistua voi aktiivisesti tai vain olemalla läsnä.

Saavutettavuus ja esteettömyys

Osallistuminen ei edellytä erityistaitoja tai ominaisuuksia.
Kaikki ovat tervetulleita.
Ei edellytä ilmoittautumista eikä sitoutumista.
Ei osallistumismaksua (määritelty myös laissa yleisistä kirjastoista 1492/2016).
Saavutettavuus huomioidaan myös viestinnässä.

Yhteisöllisyys

Asukastoimintaa tehdään yhdessä.
Asukastoiminta kohtauttaa.

Ylisukupolvisuus

Eri ikäryhmät kohtaavat yhteisessä tilassa.

Yhdenvertaisuus

Kaupungissa tai maaseudulla – yhdenmukaisia sisältöjä eri alueille.

Sivistys ja kehittyminen

Vuoropuhelu, kasvu ja kyvykkyys.

Monipuolisuus

Monenlaiset taustat – monipuoliset tarpeet - monipuolinen toiminta.
Kulttuurinen moninaisuus, kulttuurinen rikkaus.

Tuttuus ja turvallisuus

Luotettava tapa ja turvallinen tila osallistua ja järjestää toimintaa.
Suvaitsevaisuus – saa tulla sellaisena kuin on.

3. Asukastoiminnan toteuttajat

Asukastoimintaa aktivoi Kuopion kaupungin kansalaistoiminnan palvelut yhdessä kumppaneiden kanssa. Asukastoiminnan tiimi tukee toimintaa kytkien toimijat ja asukkaat yhteen sekä aktivoiden asukkaita ja yhteisöjä osallistumaan ja järjestämään toimintaa. Kaupungin rooli on toimia mahdollistajana, asukkaiden omaehtoisuuden toiminnan tukijana ja yhteen kutsujana. Kaikki kansalaistoiminnan palveluiden toiminnot tukevat asukastoimintaa vahvasti - kulttuuriin aktivointi, liikuntaan

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

aktivointi, asukas- ja lähiötoiminta, pitäjäraatitoiminta, avustukset ja järjestöyhteistyö sekä hyvinvoinnin ja ehkäisevän päihdetyön koordinointi.

Asukastoimintaa voivat olla toteuttamassa kaikki Kuopion kaupungin palvelualueet:

Hyvinvoinnin edistämisen palvelut
Kasvun ja oppimisen palvelut
Kaupunkiympäristön palvelut
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut
Elinvoima- ja konsernipalvelut

Asukastoimintaa tuottamaan ovat tervetulleita asukkaat, yhteisöt, yhdistykset ja järjestöt, oppilaitokset, kokemus- ja muut asiantuntijat, eri alojen osaajat sekä asiantuntijaorganisaatiot. Tavoitteena on, että eri toimijat yhdistävät voimansa asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Maaseutualueiden lähiötyöntekijä tekee tiivistä yhteistyötä tarpeen mukaan alueen liikunnanohjauksen, kirjaston, nuorisotyön, pitäjäraadin, järjestöjen ja seurakunnan kanssa alueen asukastoiminnan kehittämiseksi ja tukemisessa. Kaupunkialueilla tehdään vastaavasti yhteistyötä alueen kaupungin toimijoiden, 3. sektorin sekä asukkaiden kanssa.

Asukastoiminnan tiimistä kaksi työntekijää vastaa maaseutualueista (pohjoinen alue: Juankoski, Nilsiä, Maaninka, eteläinen alue: Riistavesi, Vehmersalmi, Karttula) ja kolme työntekijää kaupunkialueesta pää- ja lähikirjastojen mukaan asukastoiminnan kehittämisen alkuvaiheessa (keskusta, Neulamäki, Puijonlaakso, Jynkkä, Pyörö). Asukastoiminnan kehittäminen käynnistyy alueista, joissa on lähikirjasto.

Toiminta on lähtökohtaisesti ei-kaupallista, poliittisesti sitoutumatonta ja vaakaumuksetonta toimintaa. Asukastoiminnan järjestäjänä voi kuitenkin olla kaupallinen, poliittinen tai uskonnollinen yhteisö.

Kirjastossa järjestettävissä maksuttomissa tilaisuuksissa kirjasto on aina kumppanina ja toiminnalla on yhdyshenkilö kirjastolta. Poliittinen puolue tms. yhteisö voi varata omaan tilaisuuteen maksullisen tilan, jolloin kirjasto ei ole toteuttamassa tilaisuutta. Tilaisuuden luonne ei saa olla ristiriidassa Suomen lain kanssa ja tilaisuuden on oltava päihteetön. Kirjastolla on tarvittaessa oikeus evätä vuokralaisen pääsy tilaan ja keskeyttää tilaisuus. Tilan veloitukseton käyttö on mahdollista vain yhteistyössä toteutetuissa tapahtumissa.

Lähikirjastoissa ei ole maksullisia vuokrattavia tiloja – toiminnan on oltava yhteistä tavoitetta tukevaa ja on tarjottava tasapuolinen mahdollisuus esim. puolueille.

Pääkirjastossa voi olla yksityistilaisuuksia. Pääkirjaston lava on maksutta käytettävissä, kun toiminta järjestetään kirjaston kanssa yhteistyössä.

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

Pääkirjaston lastenosastolla on työpajatila, esiintymislava ja pedagoginen tila (videotykki + valkokangas), aikuisten osastolla esiintymislava (äänentoisto) sekä Kohtaamo, kokoussali ja rauhallisen ryhmätyön tila.

4. Asukastoiminnan kohderyhmät

Kaikki ikäryhmät ja eri taustaiset asukkaat.
Työelämässä ja työelämän ulkopuolella olevat.
Koululaiset ja opiskelijat.
Kuopiolaiset ja Kuopiossa vierailevat tai asuvat.

5. Asukastoiminnan tilat

Asukastoiminta ei ole tilaan sidottu. Toiminta on elävää – toimintaa voi tapahtua siellä, mihin se parhaiten soveltuu, kuitenkin siten, että osallistuminen on julkista ja avointa. Ensisijaisesti Kuopion kaupungin asukastoimintaa suunnataan kirjastoihin, joiden lakisääteiseen tehtävään kuuluu tilojen tarjoaminen kansalaistoimintaan.

Julkista ulkotilaa hyödynnetään asukastoiminnassa, ympäri vuoden. Huomioidaan, että ulkona osallistumisen kynnyks on toisinaan matalampi kuin sisätiloissa. Kuopion kansallinen kaupunkipuisto Kallaveden rantoineen tarjoaa kaupunkialueella erinomaiset mahdollisuudet hyvinvointia ja terveyttä edistävään asukastoimintaan. Maaseutualueilla metsät ja rannat ovat lähellä hyödynnettävissä asukastoimintaan.

Kaupungin julkiset sisätilat

Kirjastot
Nuorisotilat
Toimintakeskukset
Koulut ja muut oppilaitokset
Kulttuurilaitokset (teatteri, musiikkikeskus, elokuvateatterit)
Liikuntapaikat

Muut julkiset sisätilat

Ostoskeskukset
Seurakuntien ja yhdistysten tilat
Muut tilat

Kaupungin julkiset ulkotilat

Puistot
Torit ja aukiot
Luonto
Lähiliikuntapaikat

Pop-up

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

Asukastoimintaa voidaan toteuttaa pop-up -tyyppisesti siellä, missä on tarvetta ja hyviä ideoita toteuttaa asukastoimintaa lähellä asukkaita.

Kaikessa asukastoiminnassa tulee huolehtia osallistujien turvallisuudesta (mm. liukastumiset, ulkopuoliset uhat, melu, kalusteet, sairauskohtaukset, esteettömyys, ensiapuvälineet, paloturvallisuus, pelastustiet) ja vastuut tulee määritellä. Kirjastoissa tapahtuvassa toiminnassa toimitaan kirjaston turvallisuussuunnitelman mukaisesti.

6. Aukioloajat ja aikataulut

Asukastoiminta voi olla säännöllistä tai epäsäännöllistä. Säännöllisellä aikataululla toistuvat tapahtumat madaltavat kynnystä osallistua ja parantavat toiminnan saatavuutta.

Kirjastot

Kirjastot ovat keskeinen asukastoiminnan tila, joten toiminnan aikatauluttaminen ja suunnittelu tapahtuu tiiviissä yhteistyössä kansalaistoiminnan palvelujen ja kirjastojen henkilöstön kesken.

Kirjastojen tiloissa tapahtuva avoin asukastoiminta noudattaa kirjastojen ja oma-toimikirjaston aukioloaikoja. Ohjatun asukastoiminnan aikataulut ilmoitetaan aina erikseen.

Kaupunkialueen kirjastot:

KANTTI – tiedon ja tarinoiden kortteli, Kuopion keskustan kirjasto
Puijonlaakso
Neulamäki
Jynkkä
Pyörö

Maaseutualueen kirjastot:

Nilsjä
Riistavesi
Maaninka
Karttula
Vehmersalmi
Juankoski

Nuorisotilat ja toimintakeskukset, koulujen tilojen iltakäyttö ym.

Nuorisotilojen, toimintakeskusten ja koulujen tilojen käyttö tarkennetaan asukastoiminnan toimintamallin vakiinnuttua.

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

Aikatauluosio tarkentuu suunnitelman toimeenpanon ja asukastoiminnan kehittämisen myötä.

7. Toiminta

Avoin ei-ohjattu asukastoiminta

Ajanvietto, kohtaaminen, keskustelu, yleisöpäätteiden käyttö, ryhmien kokoontumien, pelaaminen.

Avoin ohjattu toiminta

Ohjattua toimintaa toteutetaan koordinoitusti, jotta toiminnan alueellista yhdenvertaisuutta voidaan toteuttaa mahdollisimman hyvin. Toimintaa toteuttaa laaja yhteistyöverkosto asukkaista järjestöihin ja muihin kumppaneihin kaupungin toimiessa toimintaa mahdollistavassa ja tukevassa roolissa.

Ohjattu toiminta on aina asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistävää; liikuntaa, musiikkia, sivistystä, kulttuuria, luontoa, puutarhaa, askartelua, ruokaa, keskustelua, taitoja, tietoja, tarinoita...

Välineiden lainaus

Kirjastolla on lainattavissa koteihin liikuntavälineitä, pelejä, kausikortteja ym. Lainustoiminta on kehitettävissä edelleen asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Kulttuurilaitokset lainaavat myös erilaisia oppimiseen ja elämysten luomiseen tarkoitettuja materiaaleja. Asukastoiminnalla tuetaan kiertotalouden toteutumista.

Tilat yhdistysten kokoontumiseen

Tilakohtaisesti tarkennetaan ja luodaan yhteiset käytännöt kaupungin tilojen varaukseen ja hinnoitteluun.

Digitaalinen asukastoiminta

Etäyhteyksien avulla tavoitetaan eri alueiden asukkaat asukastoiminnan tiloissa yhtä aikaa. Toiminta ei edellytä aina asukastoiminnan tilassa läsnäoloa, vaan osallistua voi myös kotona tai muussa tilassa virtuaalisesti. Esim. tulevaisuudessa kotihoito voisi toimia asiakasohjauksen kanavana ja kotihoidon asiakkaalla olisi mahdollisuus osallistua asukastoimintaan kotoaan käsin tabletilla. Vuorovaikutteista virtuaaliryhmää voi ohjata asukastoiminnan kumppani esim. järjestö.

Lähiötyöntekijöillä ja kirjastoilla käytetään Chromebook-yleisöpäätteitä. Päätteet ovat käytettävissä niin yksilökäyttöön kuin ryhmien varaukseen.

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen

Virtuaalisin palveluin voidaan toteuttaa asiantuntijavierailuja ja -luentoja, koulutuksia ja neuvontaa sekä tuoda liikunta- ja kulttuuripalvelut yhdenvertaisesti eri alueiden asukkaiden saavutettavaksi. Yleisten kirjastojen digiauttamisen suositus ohjaa toimintaa.

Chattipalvelua kehitetään edistämään vuorovaikutusta asukkaiden kanssa. Palvelua kehitetään yhdessä kirjaston kanssa.

8. Viestintä ja markkinointi

Asukastoiminnan viestintää toteutetaan monimuotoisena laajan kohderyhmän tavoittamiseksi:

Kaupungin tiedotuskanavat;

Kaikki Kuopion kaupungin asukastoiminnan alla oleva toiminta kootaan Kuopion Seinän Kuopion asukastoiminnan sivustolle www.kuopionseina.fi
KANTTI-Facebook

Kuopion kaupungin asukastoiminnalle luodaan Facebook- ja Instagram –tilit
Kirjastojen somekanavat

Kuopion kaupungin sähköiset ilmoitustaulut

Paikallislehdet ja muut paikalliset tiedotuskanavat

Pitäjäraadit ja asukasyhdistykset

Markkinoidaan monipuolisesti eri toimijoille ja asukkaille mahdollisuudesta toimia asukastoiminnan tiloissa lähiöissä ja maaseudulla

Kuopion asukastoiminnalle luodaan tunnistettava visuaalinen ilme, jota noudatetaan kaikessa asukastoiminnan viestinnässä ja joka noudattelee kaupungin yleistä ilmettä.

9. Asukastoiminnan toteutumisen seuranta ja arviointi

Asukastoimintaa järjestetään kaupungin tukemana, jotta toiminnan toteutumista ja vaikuttavuutta voidaan arvioida ja kehittää toimintaa arvioinnin perusteella.

Asukastoiminnan toteutumisen mittareina käytetään mm. toteutuneita asukastoiminnan tunteja, osallistujamääriä, kävijämääriä, toiminnan järjestäjien määrää ja asiakastyytyvyyttä suhteuttaen mittarit alueen väestöpohjaan.

Asukastoiminnan merkitystä asukkaiden subjektiiviseen, koettuun hyvinvointiin voidaan arvioida asiakaskyselyin.

Kuopion kaupunki

Dnro

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut
Kati Vähäsarja

1.12.2020

Julkinen
